

Frid nummer 2 2020

Tema: Salems kyrka 900 år. Framsida syntolkning: Svartvit bild av tornet och övre delen av dörren på Salems kyrka.

Jakten på gömda skatter Skattjakt i Salems kyrka. Psst... innehåller skattkarta

Barnens kyrka // Klara, 9 år: "Kyrkan ska vara gjord helt i choklad! Jag älskar choklad!"

Ledare

»Vi tänker kanske sällan på dem, våra kyrkor som finns överallt i vår värld, men vi skulle nog sakna dem om de försvann. Hur skulle platsen invid Bornsjön egentligen se ut om inte Salems kyrka låg där?«

Jennie om kyrkan som levande kropp.

Vad ska man egentligen ha en kyrka till? Att fira livets högtider; Dop, vigsel och begravning förstås. Men också att samlas för gemenskap i musiken, i stillheten, i gudstjänsten. Kyrka är ett rum att dela livet med varandra.

Samtidigt rymmer kyrkan en dimension som inga andra rum rymmer. Vi har få byggnader i vårt samhälle som funnits så länge och nyttjats för precis samma saker genom historien.

Därför bär kyrkobyggnaden både församlingen och landets historia men också alla de människor vars livsöden rymts innanför kyrkans väggar genom tiderna.

När vi går in i kyrkan blir vi en del av historieskrivningen och våra liv vävs samman med både som gått före och de som kommer efter.

Salems kyrka, eller Säby kyrka som den från början hette, har funnits mer än 900 år. Hur var egentligen livet för de allra första kristna som lät döpa sig av Sankt Botvid efter hans missionärsresa till England, funderar jag. Hur tedde sig livet under åren av pest? Under missväxtåren då alla svalt? Under två världskrig? Genom alla utmaningar har kyrkan stått där. Och jag tror att det ger oss trygghet. En förvissning om att något ändå är bestående.

Vi tänker kanske sällan på dem, våra kyrkor som finns överallt i vår värld, men vi skulle nog sakna dem om de försvann. Hur skulle platsen invid Bornsjön egentligen se ut om inte Salems kyrka låg där? Hur skulle Barcelona vara utan Sagrada Familia? Hur kändes det när Notre-Dame plötsligt stod i lågor? Våra kyrkor bär på ett starkt symbolvärde och något skulle fattas om de inte fanns.

Samtidigt som vi genom kyrkan anar historiens vingslag så bär också varje kyrka på ett stort mysterium. Allt som finns i kyrkorummet berättar om det mysteriet. Detta oerhörda; att det finns någon bakom alltsammans. En Gud som vill mitt liv, som delar mina livsvillkor och som ständigt gör allting nytt. Kanske kan jag själv inte våga tro det. Men kyrkan som trotsigt står där genom alla tänkbara prövningar vittnar om att det finns någon som tror både för mig och på mig.

För när allt kommer kring är kyrkan inte bara kyrkobyggnaden utan människorna i den. Det är du och jag som kan leva hoppets och kärlekens budskap. Visa på en Gud som aldrig överger, ett ljus som övervinner mörkret. På så vis blir kyrkan mer än en byggnad eller en symbol. Kyrkan blir till en levande kropp. Som delar av denna kropp får vi bära varandra genom tillvaron.

Så nästa gång du går in i en kyrka, minns; inte bara att du är en del av en större helhet, kyrkan genom historien och över hela världen. Minns också att du är del av en gemenskap. Att det finns någon som tror på dig och som ber – just för dig.

Med önskan om Guds välsignelse,
Jennie Wall, Kyrkoherde

Välkommen

Carin om temat

Vad tänker du på när du hör ordet skattjakt? Jag har inga minnen från någon skattjakt men ändå får jag en lyckokänsla av att höra ordet. Tanken på en skattkarta och spänningen i att söka efter okända ting känns väldigt lockande. Vet du vad? Det finns en skattkarta i mitten av tidningen. Ta med kartan och gå på upptäcktsfärd! Kom och upptäck Salems kyrka och alla dess skatter varje torsdag i juli. Samtidigt kan du passa på att besöka Kyrkskolan och se en utställning med tavlor på Salems kyrka, bara tavlorna är skatter i sig.

I detta nummer av Frid lyfter vi Salems kyrka som firar 900 år. Följ med fyra körbarn in i Salems kyrka och ta del av deras tankar om kyrkan och Gud.

En så pass gammal kyrka som Salems kyrka rymmer många minnen. På sidan 32 kan du läsa om Brita, Lena och Richard som delar med sig av sina minnen från kyrkan.

Visste du att "Den blomstertid nu kommer" är en av de mest kända psalmerna? Den har funnits med i Svenska kyrkans psalmbok sedan 1695, dock har verserna ändrats något genom åren. Sven-Gunnar Lidén delar med sig av sin forskning om hur psalmernas innehåll speglar sin tids samhälle och gudsbild.

På tal om psalmer så ska Salems kyrka få en ny orgel. Läs om hela orgelbygget på sidan 14. Förhoppningsvis kommer vi kunna njuta av tonerna från den nya orgeln i början av 2021.

Trevlig läsning! Och hoppas att du får möjlighet att gå på skattjakt och upptäcka vackra Salems kyrka i sommar!

Carin Traumer
Fridmedarbetare

Ny personal: Välkommen Thomas!

Syntolkning: Närbild på nya pastorsadjunkten Thomas som ler stort och tittar in i kameran.

Thomas Loréhn prästvigs i juni och efter sommaren börjar han som pastorsadjunkt i Salems församling. Det innebär att han har sin första tjänst som präst hos oss under handledning av en mer erfaren kollega.

Du har tidigare jobbat som ekonom, hur många år var du ekonom och vad fick dig att vilja byta bana och läsa till präst?

– Jag har visserligen en magisterexamen i företagsekonomi, men har mest jobbat med försvars- och säkerhetspolitik. Det höll jag på med i ungefär tio år, bland annat på Forsvarsdepartementets militära enhet.

Gud fick mig att byta bana. Han hade tjatat ganska länge, så till sist orkade jag inte stå emot. Vad ser du mest fram emot som nyvigd präst?

– Att äntligen få börja göra allt det, som det är meningen att jag ska göra.

Vad gör du på fritiden?

– För tillfället är jag näst intill besatt av bergsbestigning. Helst som bok eller film. Jag har klättrat lite på riktigt, men har låtit mig begränsas av en galopperande höjdskräck. Jobbar på att jobba bort den. Jag gillar att fjällvandra och vandra vid havet. Skogen är också ok. Springer en del. Läser rätt mycket, främst fantasy och Science fiction. Spelar en hel del TV-spel, om än lite från och till.

Vilket är ditt favoritbibelord, och varför har du valt just det bibelordet?

– I världen får ni lida, men var inte oroliga, jag har besekrat världen (Joh 16:33).
Det frivilligt valda lidandet är centralt i vår tro och lära. Vår väg går genom död till liv. Ändå verkar vi (eller åtminstone jag) ha så svårt att förstå en innebörd i detta som går bortom orden. Vi behöver se klarare. Saligheten ligger bortom lidandet, inte bredvid.

Ny verksamhet: Livsstegen vänder sig till dig som har en vilja till inre förändring.

Livsstegen är ett självhjälsprogram där vi träffas en gång i veckan under 12 veckor. Det är gratis att delta och om man vill kan man gå Livsstegen flera gånger. I gruppen är vi fem till tio deltagare samt två ledare. Inför varje möte läser vi ett kapitel i Olle Carlssons bok "Livsstegen, 12 steg till inre hälsa". Boken utgår från Anonyma Alkoholisters metoder i 12-stepsprogrammet.

I gruppen pratar vi sedan kring veckans givna tema, som till exempel kan vara "tillit" ofullkomlighet" eller "medkänsla". Kring varje tema finns tre reflektionsfrågor som alla deltagare svarar på. Men om man inte vill svara kan man säga "pass", så går frågan vidare till nästa person. Livsstegens kraft bygger på det förtroende som byggs upp i gruppen när det finns en kontinuitet i träffarna och när träffarna följer en given struktur med givna förhållningsregler, inte minst med hjälp av det stöd som gruppen ger.

Livstegen har introduktionsmöte i Säby kyrka den 8 augusti 16.30. Är du intresserad? Läs mer på sid. 34.

Salems kyrka får ny orgel

Just nu pågår renoveringen för fullt av Salems kyrkas nya orgel. Den gamla orgeln har rivits och i början av 2021 beräknas vi kunna njuta av tonerna från den nya orgeln. Den gamla orgeln var en pneumatisk orgel byggd 1944 med en orgelfasad från orgeln som var dessförrinnan, byggd 1855. Orgelfasaden som är ritad av den kända arkitekten Johan Fredrik Åbom, arkitekten som också har ritat Berns salonger och Boo slott, kommer att bevaras. Den kommer att placeras på läktarens södra långvägg så att den fortfarande kan ses av kyrkbesökare. Läs mer på sid. 14.

Syntolkning: Överblicksbild tagen från läktaren ner mot bänkarna så man ser belysningen som nu finns i kyrkbänkarna.

Salems kyrka: Ny belysning och nytt ljudsystem!

För lite mer än ett år sedan fick Säby kyrka ny belysning och nu har även Salems kyrka fått förstärkt belysning. Nu är det lättare för kyrkbesökare att se texterna i agendor och psalmböcker. Ljusstyrningssystemet har dessutom uppdaterats så att ljuset nu kan styras sektionvis och anpassas för exempelvis gudstjänster, vigsel, begravning och körframföranden.

Förutom förstärkt belysning har Salems kyrka fått ett nytt ljudsystem. Åskan slog ut det gamla ljudsystemet som därför behövde bytas ut. Det nya ljudsystemet har bättre högtalare men också bättre ljudstyrningssystem, så att det är lättare att koppla upp sig till Svenska kyrkans musikbank vid dop, vigslar och begravningar. I samband med att ljudsystemet åtgärdades så förstärktes också hörselslingan, så nu ska ljudet vara bättre på alla sätt.

Sommarmusik i Salems kyrka

SÖNDAG 12/7 19.00

Jazz i sommarkväll

Anders Ellman – kornett, Jan Allan – trumpet, Göran Lindelöw – gitarr, Nicklas Wennström – kontrabas.

SÖNDAG 26/7 19.00

Kammarmusik vid bornsjön

Anders Lagerqvist – violin, Jonna Inge – viola, Erik Uusijärvi – cello.

SÖNDAG 9/8 19.00

Trio frottola

Cecilia Hage – sång, Markus Eriksson Junby – viola da gamba, Torbjörn Söderquist – luta och arrangemang.

SÖNDAG 23/8 19.00

Sensomartoner

Lotta Pettersson van den Poel – klarinett, Magnus Wretblad – horn, Tobias Lundmark – orgel/piano.

Håll utkik på vår hemsida efter fler tillfällen:

svenskakyrkan.se/salem

Sommarkyrka

Varje torsdag i juli

11.00–16.00

Salems kyrka står öppen för besök.

Skriftlig information om kyrkan finns tillgänglig.

13.00

Andakt i kyrkan

– Guidade kyrkogårdsvandringar hålls ett flertal gånger under dagen.

– Konstutställning i Kyrkskolan med utvalda tavlor på Salems kyrka.

– Utanför Kyrkskolan finns fika för självservering.

Sommarkyrkan är ett samarrangemang med Salems hembygdsförening.

Vi uppmanar alla att visa hänsyn genom att hålla avstånd!

Hitta till sommarkyrkan!

Adress:

Salems kyrka (Vid Bornsjön), Fågelsta 3, 152 95 Södertälje

Vägbeskrivning:

Kör E4 mellan Södertälje och Stockholm.

Tag av mot Rönninge/Salem, följ skylt Salems kyrka.

Kollektivtrafik:

Buss 708 Tumba–Hallunda–Rönninge.

Hållplats: Salems kyrka.

Syntolkning: Halvbild tagen i fågelperspektiv på fyra barn som ler och tittar in i kameran.

Barnens kyrka

En kyrka med rosa och gula bänkar eller en kyrka helt i choklad med godis på väggarna och guldiga trappor. Hur skulle din drömkyrka se ut? Frid har pratat med några av församlingens yngre körmedlemmar och idéerna är många när barnen får bestämma hur kyrkan kan se ut.

Text: Carin Traumer Foto: Anna Björkdahl

Långsamt rullar vi upp med bilen på gårdsplanen framför Salems kyrka. Det har precis slutat regna och kyrkan ligger som i en glänta av ljus. Varje vecka har Klara, 9, från barnkören och Ancy, 10, Lina, 12, och Marteala, 10, som sjunger i diskantkören, körövning i Säby kyrka, församlingens nyare kyrka. Men den äldre kyrkan vid Bornsjön brukar de bara besöka när de ska sjunga i gudstjänst och ha konserter.

– Det är en jättegammal nyckel, säger Marteala när vi står med den stora kyrknyckeln och ska låsa upp porten till kyrkan.

– Och stor, fortsätter Klara.

Vad har man kyrkan till?

– Gud!, svarar de i kör.

– Man ber till Gud, säger Lina.

– Man lär sig om Gud och Bibeln, säger Marteala.

– Och man sjunger psalmer, säger Klara

Är det något man inte kan göra i en kyrka?

– Röka, säger Marteala.

– Jag tycker inte att man ska svära i kyrkan, säger Lina.

– Inte säga fula ord och inte dricka alkohol, säger Ancy.

– Och man ska inte skrika, säger Lina.

– Man ska inte skrika, inte säga fula ord, inte röka, dricka energidrycker, ta droger eller gifter.

Man ska inte vara dum, fortsätter Klara.

– Det är viktigt att respektera Gud, säger Ancy.

Barnen börjar diskutera med varandra om vad man inte ska göra i en kyrka och de kommer överens om att man inte ska vara dum i Guds hem för då blir Gud arg och ledsen. Även om Gud förlåter allting så tycker de att det är viktigt att man är snäll mot andra människor och mot Gud.

Vem är Gud?

– Gud är mäktig, han är en ledare. Men han är en snäll ledare som inte bara bestämmer över alla, säger Ancy.

– Han hjälper till hur man ska vara som person och han hjälper en att bli en snäll och bra person, säger Klara.

– Gud vill att alla ska ha ett bra liv. Han vill att alla ska ha pengar och att ingen ska vara fattig, säger Marteala.

– Han är någon som man kan berätta saker för, säger Lina.

Barnen berättar att de pratar med Gud ibland och de är överens om att Gud är någon att lita på och att han är bra att berätta hemligheter för, för han skvallrar inte vidare.

Vad är det bästa med kyrkan?

– Det bästa är att möta folk. Och att be till Gud och prata med Gud för då känns det bättre, säger Ancy.

Hur skulle kyrkan kunna se ut om ni fick bestämma?

– En rosa kyrka! Utanpå kan kyrkan vara rosa och här inne skulle det blå målas om till gult och det orange kan målas om till rosa, säger Lina exalterat.

– Jag vill ha bord framför bänkarna så att man kan anteckna när prästen pratar. Det skulle kunna vara flytande bord, säger Ancy.

– Jag skulle måla om allt i grått och vitt och sen skulle det vara modernt med sköna soffor. Trapporna ska vara finare trappor, typ i guld, säger Marteala.

– Kyrkan ska vara gjord helt i choklad! Jag älskar choklad, säger Klara.

– Ja! Men en del av kyrkan kan vara gjord av godis, för de som inte gillar choklad. Annars blir det orättvist. Det måste vara något som alla tycker om, säger Ancy.

Kan man göra annat i kyrkan? Kan man till exempel dansa i kyrkan?

– Nej, svarar de i kör.

– Kanske om det är lugn dans i så fall, säger Marteala.

De andra barnen håller med om att det skulle kunna vara okej att dansa i kyrkan om det är lugn dans. Samtidigt tycker barnen att det är skillnad om man dansar i Säby kyrka uppe i Salems centrum, eller om man skulle dansa i Salems kyrka. Det är mer okej att dansa och göra andra saker i den nya kyrkan än vad det är i Salems kyrka som är gammal.

När vi besöker Salems kyrka har den gamla orgeln precis rivits och det är alldeles tomt uppe på läktaren.

– Jag tycker det är bra att kyrkan ska få en ny orgel. Orgelmusik är fint, det är harmoni, säger Klara.

Innan vi lämnar Salems kyrka får en och en gå upp och känna hur det känns att stå i predikstolen. De säger att det känns spännande att få stå där uppe. De känner sig modiga, långa, coola och vuxna när de kan titta ut över hela kyrkan och kyrkbänkarna.

Syntolkning: Foto på alla fyra barn som står framför altaret och tittar åt olika håll.

Syntolkning: Foto Ancy som står framför altaret och tittar upp i taket.

Syntolkning: Halvbild på Lina som tittar på det stora doppljudet och håller händerna om det.

Syntolkning: Halvbild på Marteala och Klara. Närmast i bild till höger ser man bakhuvudet på Klara. till vänster i bild står Marteala och tittar åt sidan så man ser henne snett i profil.

Syntolkning: De fyra barnen ler och tittar in i kameran.

syntolkning: Halvbild på Klara som håller händerna mot varandra framför kroppen och tittar in i kameran.

Gudsbildernas utveckling

Text av Sven-Gunnar Lidén

// pastor i Skogsängskyrkan – doktorand vid Åbo Akademi, Finland.

I alla tider har människor försökt beskriva något så obeskrivligt som Gud. I barndomen är det vanligt att Gud ses som en vitskäggig gubbe på moln, men ju äldre man blir desto mer inser man att Gud är mer komplicerad än så. Den gudsbild människor tänker sig är ett försök till en beskrivning av Gud utifrån den uppfattning människor har av Guds karaktär, relation och makt, som reflekterar en viss historisk kultur eller ideologi. Med bilder och symboler från en given tid återger människan vissa attribut som Gud förknippas med. Gudsbilden kan därmed variera över tid och plats.

Det finns många sätt att hämta beskrivningar ur Gud i den värld man känner till. Det kan vara naturnära bilder som källa eller klippa, det kan vara Gud som en säker hamn eller Gud som Universums Herre. Det kan också vara mänskliga relationer som Fader, Vän, Följeslagare, och en del mer ämbetsmannalika beskrivningar som Domare, Konung eller Krigsgud. Alla gudsbilder har sina fördelar men innebär också problem de ställs inför när de möter en större verklighet.

I de svenska psalmböckerna kan man se hur varje tid har skildrat Gud utifrån sin egen tid och det går att följa en utveckling som är generell. För att ta ett exempel kan vi utgå från psalmen "Den blomstertid nu kommer". Det är en de mest kända psalmerna, som har

sjungits vid skolavslutningar under lång tid. Enligt Anna J Evertsson (2001)¹ är det den mest populära av alla psalmer.

Den har funnits med i Svenska kyrkans psalmbok sedan 1695 och är en lovsång till sommaren och skaparen av allt det ljuva. De första tre verserna är de som vanligtvis sjungs och de har i stort sett varit oförändrade genom århundradena. Däremot när det gäller fortsättningen av psalmen kan vers 4 vara ett exempel som haft följande lydelse i 4 olika psalmböcker för Svenska kyrkan (se sida 13).

I 1695 beskrivs en "ädel och mild Kristus" som värmer människan till kropp och själ. 1819 har det blivit en "Mäktig och mild hand" som beskyddar människor men också ställer moraliska krav att dämpa lustans brand. 1986 har samme Gud blivit en "frälsare som är de svagas och ensammas vän, en vän som kan förmå allt". Fokus har flyttats från Jesus som givare till människan som mottagare.

En sådan här genomgång kan göras mycket djupare men ger en snabb bild av den kulturella förändringen över tid.

Sammanfattningsvis kan man se att gudsbilden har beskrivits som en Konung och Domare på 1600-talet, till en Kärleksfull fader på 1700-talet, en Uppfostrande Fader på 1800-talet, en Kärleksfull Frälsare från 1850-talets väckelserörelse där det även förekom psalmer som beskriver Gud som Moder, vilka försvann under 1900-talets början. På 1900-talet har Gud som Herre över naturen och universum blivit allt viktigare för att slutligen under 2000-talet beskrivas som den pålitlige Följeslagaren som ger goda råd på människornas livsvandring. Det går också att följa utvecklingen över tid och knyta samman de olika gudsbildernas utveckling med andra jämförbara fenomen, som t.ex. Gud som Konung och hur stark den svenska kungamakten varit.

Även om vi sjunger både nya och gamla psalmer i våra kyrkor är det tydligt att sättet vi skildrar Gud idag skiljer sig från tidigare generationer. Varje gudsbild talar till den kultur den är sprungen ur och vår tid behöver beskriva Gud på ett sätt som är relevant idag. Gud som en Livskraft och Universums Herre är två gudsbilder som återkommer i psalmer som skrivs idag, och förefaller vara vår tids sätt att försöka beskriva det obeskrivliga. Att förklara detta är idag kyrkans stora pedagogiska utmaning, för de gamla gudsbilderna släpar med i kyrkans tradition, psalmer och kanske även sättet att se på kyrkan.

"Den blomstertid nu kommer" – genom fyra olika psalmböcker.

Svenska kyrkans psalmbok 1695

Du ädle Jesu Christe!
Vår glädjesol och skin,
Blif hos oss til vårt siste,
uppvärm vår kalla sinn':
Gif kärleks eld i hjerta,
Förnya själ och and':
Wänd bort alla sorg och smärta
Med dine milda hand.

¹ Evertsson, (2001), s 61. "De mest omtäckta psalmerna i Sverige", i Dejlige er jorden, red Kjell-Johan Hansson, Folke Bohlin och Jörgen Straarup, Åbo.

Svenska kyrkans psalmbok 1819 & 1937

Du milde Jesu Kriste,
Vår glädjesol och sköld,
Ditt ljus och hägn ej briste,
Uppvärm vårt sinnes köld!
Gif kärlekseld i hjerta
Men dämpa lustans brand;
Vänd bort all sorg och smärta
Med mild och mäktig hand.

Svenska kyrkans psalmbok 1986

O Jesus, du oss frälsar,
du är de svagas sköld.
Dig, glädjesol, vi hälsar.
Värm upp vårt sinnes köld.
Giv kärlek åt det hjärta
som ingen kärlek får.
Vänd bort all sorg och smärta,
du vän som allt förmår.

Salems kyrka får ny orgel

Just nu pågår renoveringen för fullt av Salems kyrkas nya orgel. Den gamla orgeln har rivits och i början av 2021 beräknas vi kunna njuta av tonerna från den nya orgeln. Den gamla orgeln var en pneumatisk orgel byggd 1944 med en orgelfasad från orgeln som var dessförinnan, byggd 1855. Orgelfasaden som är ritad av kände arkitekten Johan Fredrik Åbom, arkitekten som också har ritat Berns salonger och Boo slott, kommer att bevaras. Den kommer att placeras på läktarens södra långvägg så att den fortfarande kan ses av kyrkbesökare.

Men vad är egentligen en orgel?

Orgeln är en kombination av blåsinstrument och tangentinstrument och det största av alla musikinstrument. Den har stor betydelse både för gudstjänstmusiken, och som bärare av en kristen europeisk musiktradition.

En orgel kan liknas vid en orkester. En orkester har olika instrument och en orgel har olika register eller stämmor. Precis som varje instrument i orkestern bidrar med sin unika klang och personlighet har varje orgelstämma sin egen klang. Nya orgeln i Salems kyrka är en mekanisk orgel som kommer att ha 26 stämmor, vilka är som 26 olika instrument. Orgeln kommer att innehålla ungefär 1500 pipor där några av dem är återanvända både från orgeln ifrån 1944 och 1855. Nya fasaden är i samma stil som tidigare orgel, dock bredare och högre.

Orgeln består av tre huvuddelar – pipverk, luftverk och regerverk. Orgelns alla pipor återfinns i pipverket. I luftverket finns bälgar, luftlådor och luftkanaler. Till en början var bälgarna handdrivna innan man på 1100-talet fick trampade bälgar. I dag sköts lufttillförseln av elektriska fläktar. Regerverket kallas det system som överför kraft från tangent till ventil. När organisten trycker ner en tangent öppnas en ventil och luft släpps in i motsvarande pipa.

Orgelbygget i Salems kyrka utförs av Tostareds kyrkorgelfabrik i Västergötland som har rivit den nuvarande orgeln och som under orgelbyggare Tore Johanssons ledning kommer att bygga upp en ny orgel, först i verkstaden i Tostared och till hösten i Salems kyrka. Tostareds kyrkorgelfabrik är ett familjeföretag som grundades på 1930-talet

och som gått i arv och nu leds av tredje generation, Tore Johansson. Orgelfabriken har sedan starten byggt och renoverat drygt 200 instrument och de kan stoltsera med att det är de själva som tillverkar de flesta delar till sina orgelbyggen.

Församlingens musiker Roy och Tobias ser fram emot den nya orgeln och berättar att den gamla orgeln var för trångt byggd.

– *Det var för många pipor som hade trängts in i ett för litet utrymme och därför har vissa pipor fått krökas för att få plats. Några pipor har varit vridna så att ljudet gått in i väggen istället för ut i kyrkan. Ljudet har låtit instängt med en död klang*, säger kantor Roy.

Vad är det första ni kommer spela på den nya orgeln?

– *Det blir nog något pampigt*, säger Roy.

– *Bach!*, betonar organist Tobias.

En annan rolig anekdot om den gamla orgeln är att ett namn på fasaden är felstavat. På fasaden står det att orgeln har skänkts av Anna Sopiha Köning. Men namnet Sophia är felstavat, bokstäverna I och H har bytt plats.

Syntolkning: Närbild på några pipor i orgeln

syntolkning: Bild på felstavningen av Anna Sophia Köning (på bilden Anna Sopiha Köning).

Jakten på gömda skatter!

Salems kyrka är en väldigt gammal kyrka!

Den är hela 900 år. En så gammal kyrka innehåller en del gömda skatter. Kan du hitta skatterna i Salems kyrka med hjälp av skattkartan? Hittar du luckan till gravkammaren? Och den hemliga dörren?

Upptäck kyrkans hemliga vrår – finn alla gömda skatter!

Du måste vara noggrann, kanske tar det hela natten?

Lossa försiktigt på uppslaget från häftstiften och ta med skattkartan till kyrkan på en skattjakt! Kyrkan är öppen för allmänheten varje torsdag under juli månad mellan 11.00–16.00.

Syntolkning: Översiktskarta av Salems kyrka. På illustrationen finns kryss utmärkta på var i kyrkan skatterna finns.

Hemlig dörr

Syntolkning: Närbild på en lucka i väggen som står lite på glänt.

Den hemliga dörren syns bara om du tittar noga. På begravingar använder man jord och förr

i tiden kunde man hämta jorden härifrån.

Sakristians dörr

Syntolkning: Närbild på en gammal mörk järndörr där man ser en stor gammal nyckel sitta i dörren.

Här är dörren in till sakristian där prästen byter kläder.

Timglas

Syntolkning: Fyra timglas sitter på rad. Ovansidan och undersidan är plattor i guldfärg och mellan varje timglas sitter svarvade pinnar, också dem i guld.

Timglas användes förr så att prästen skulle veta hur länge han skulle predika.

Korfönster

Syntolkning: Litet trekantigt fönster med en guldfärgad ram som ser ut som solstrålar som går ut från fönstret. Mitt i fönstret finns guldiga tecken.

Man kan tro att det trekantiga fönstret är en spegel med guldtecken. Men det är ett fönster där det står Gud på samma språk som Jesus pratade.

Gravsten

Syntolkning: Närbild på mörk stan där man ser mönster av en dödskalle.

I golvet finns en gravsten med en döskalle utan käke. Kan du känna mönstret med handen?

Gravkor

Syntolkning: Närbild på en stor järnring som sitter fast i golvet i kyrkan.

Stenlucka ner till graven under kyrkan. Kan du öppna luckan?

Altarskåp

Syntolkning: Närbild på ett skåp med tre figurer i guld. Figuren till vänster håller i en bok och håller upp ena handen framför sig. Figuren i mitten vär ett barn. Figuren till höger håller i en yxa och en fisk.

I altarskåpet står de tre helgonen som är viktiga för vår kyrka – Sankt Botvid, Sankta Birgitta och Sankt Erik.

(Altarskåpet är en kopia av originalet som står på Historiska museet i Stockholm.)

Kredensskåp

Syntolkning: Bild på en liten skåpsdörr i mörkt trä med järnbeslag.

I sakristian finns ett skåp där vin och bröd sparas efter gudstjänsten.

Bröderna Lejonhjärta

Syntolkning: I förgrunden syns fyra delar av fyra annorlunda gravar, som istället för sten är gjorda i mörkt järn. I bakgrunden syns Salems kyrka. Bilden är tagen på samma sätt som scenen där kyrkan syns i Bröderna Lejonhjärta.

Salems kyrka har varit med på film! I Bröderna Lejonhjärta från 1977 syns Salems kyrka, där människor står på kyrkogården för att ta farväl av Jonatan.

Lucka till gravkammare

Syntolkning: Liten lucka i järn står på glänt.

Här är en lucka ner till gravkammaren under kyrkan. Lys in med en ficklampa eller mobilen, ser du något?

Lille Nils

Syntolkning: Bild på fyrkantig enkel gravsten som det står Lille Nils på.

Vem var lille Nils?

Om du vill kan du lägga en liten blomma vid

Nils gravsten.

Kyrktorn och gavel

Syntolkning: En liten bit av stentaket på kyrkan syns. Man ser också en injuten cirkel och sick-sack-mönster som går längs med kanten på taket.

En del av kyrktornet och väggen är det äldsta som finns kvar av kyrkan. Den är från början av 1100-talet.

Vår levande historia – Strängnäs stift och Salems församling firar 900 år

Berörda från Salem till Salem i tretusen år

Har du tänkt på att vi är insatta i en kedja av länkar genom tidernas lopp? Låt oss i tanken förflytta oss till Salem för 900 år sedan. År 1120, 30 eller kanske 40 generationer tillbaka.

Vad tänker dom som är här på? De är upptagna av att klara livet, vi vet också att historien är levande för dem: De är tydligt berörda av något som händer 900 år tidigare! I England, med en man som heter Alban.

Alban har träffat en präst som talar om det som hände 200 år före honom. Det om Jesus. Alban berörs djupt och blir kristen. För det blir han dödad, martyr för sin tro. Minnet av honom är starkt i Salem kring år 1100 för dem här som mött folk från England (kanske varit där) och själva nyligen blivit kristna. Som nya i tron känner de kanske igen sig i Albans utsatthet och beundrar hans mod. De bygger kyrkan till S:t Albans minne.

Jesus är själv starkt berörd av det som ska ha hänt ungefär 1000 år före hans tid. Då lever kung David, som anges vara författaren till många psalmer som ingår i Psaltaren, sång- och bönboken Jesus använder, bland annat den 76:e psalmen: "I Salem står hans hydda, på Sion hans boning." Orden handlar om Gud, och om Guds särskilda hus, där den som söker kan få möta och lyssna till Guds röst. Hela denna långa tråd av berördhet är vi med i, får inspireras av och dra vidare till dem som ska ta över efter oss!

En skattkammare av berättelser

Det här ligger i kyrkans natur. Vi aktualiserar ständigt det som en gång hänt: Det Jesus har sagt och gjort säger han till oss och gör han för oss idag – för att vi ska beröras av det. I kyrkan har vi alltid läst om det som hände då – lyft fram det – och Guds Ande har låtit det bli levande i nuet! Kyrkan är en gemenskap med Jesus som överskrider tidens och rummets gränser.

Hela kyrkans historia är en skattkammare för den som vill ge sig på upptäcktsfärd i dess inre. Här finns mängder av berättelser om livet. Här möter vi förfäder och förmödrar som levt med den kristna tron i sina olika livssituationer, med sin goda vilja, strävsamt arbete, utmaningar, kamper och framtidshopp. Ett jubileumsår i kyrkan är ett tillfälle att i denna skattkammare upptäcka och fascineras av berättelserna som där finns bevarande, att lyfta fram dem och låta dem bli levande i nuet.

Stiftet och församlingens kyrka jubilerar samtidigt

I år firar Strängnäs stift 900 år. Ett brev från påven, daterat 1120, är det äldsta bevarade dokument där stiftet, Strigin, nämns som ett av biskopssätena i Norden. Samma år, berättas det, begravs den i England till kristen tro omvända och här i trakterna predikande Sankt Botvid i Salems kyrka intill Bornsjön. Stift och församling har låtit händelserna ge anledning att fira jubileum genom att hämta fram inspirerande berättelser ur historien. Ett förslag under stiftets 900-årsfirande är att man i församlingen inbjuder alla intresserade till en historieutforskande studiecirkel.

Den nära historien

En bra start är att undersöka den historia som finns nära tillgänglig för studiecirkelns deltagare. Alla har olika minnen och erfarenheter av sina möten med kyrkan förr och nu. Att dela intrycken av det som berört, väckt frågor eller engagerat – och reflektera över dessa tillsammans kan vara en bra start. Rundvandringar i kyrkorummet och på kyrkogården, där man stannar till inför det som syns särskilt intressant och samtalar om dess bakgrund och betydelse, kan vara nästa steg.

Salems församlingsbor är privilegierade genom den aktiva satsningen på att lyfta fram berättelser ur församlingens historia under jubileumsåret. Jag ser också att hembygdsföreningen återkommande har mycket att förmedla om det som hänt i bygden genom tiderna.

Strängnäs stift firar 900-årsjubiléet den 5 september. Välkommen! Lycka till med Salems jubileumsår!

Ingemar Söderström
ENGAGERAD AV STIFTET FÖR 900-ÅRSJUBILÉET

Syntolkning: Svartvit äldre exteriör bild av Salems kyrka

Syntolkning: Svartvit äldre interiör bild tagen från läktaren mot altaret. Altare, koret och två av de främre bänkraderna syns.

Vidare spaning

En rik källa till församlingens historia från mitten av 1600-talet till slutet av 1800-talet är Salems utförligt förda sockenstämmoprotokoll som finns tillgängliga för den intresserade på Stadsarkivet på Liljeholmskajen i Stockholm. Ett fåtal sockenstämmoprotokoll finns även att köpa i Säby kyrka och församlingshem. Här nedan är några korta exempel på vad som berättas.

1733 1 maj

Visitation: Koll av katekeskunskap, konfundervisning, komma i tid till kyrkan. Håller prostén Lennaeus visitation uti Salems församling: "Sedan pastor... uppmuntrat församlingen att hafva lust i Herrens lag både dag och natt, företogs

1) Exam. Catecheticum, hvarvid en del voro försvarlige, men en del omöjlige till att svara; dock kunde all ungdom vackert läsa innantill;

2) efterfrågades äfwen om någon informerar socknens ungdom? Svar: ingen viss har den sysslan sig påtagit, ej heller kan klockaren den sysslan förrätta, emedan han afsides brukar ett bondehemman, för sina swaga inkomsters skull.

3) ... den som ej infinner sig under syndabekännelsen, eller före wälsignelsen bortgår, skall böta ett stop win till kyrkan."

1802 16 maj

Unga förhörs på söndagsmorgnar inför första nattvardsgången

Uppå Pastors gjorda föreställning beslutades att orgelnisten och klockaren hädanefter om Söndagsmorgnarna emellan 1a och sammanringningen förhörer församlingens barn som fyllt 12 år i Luth och Svebili Catheches – och fortfar härmed till dess Barnen blifvit admitterade till H H Nattvard, och för denna hans ömma börda vederbörande skäligen vedergälla honom.

1802 30 maj

Behov av en barnmorska: Om någon vill utbilda sig ska hon ersättas för det. Erinrade ordf om nyttan och nödvändigheten af en s k Barnmorska inom församlingen – De närvarande funno denna påminnelse ganska god och yttrade, att, om någon kunde finnas som af egna medel ville... låta undervisa sig i denna nyttiga vetenskap; så vore hvar och en som behöfde hennes biträde färdig, att för sin del, efter öfverenskomelse betala henne för sin åtgärd och möda.

Guide till prästens kläder

När präster leder gudstjänst, dop, begravning eller vigsel används ofta speciella kläder. Här kommer en liten enkel guide till olika plagg och varför de används:

Alba

Kallas även mässkjorta och är en fotlång vit skjorta med långa och relativt smala ärmar. Alban är något smalare i modellen än räcklinet. Den kan vara knäppt på olika sätt: mitt fram, fram på ena sidan, med dragkedja eller med knappar.

Halslin

Kallas ibland för huvudlin och är ett rektangulärt tygstycke av linne eller bomull och är ett skydd för mässhaken. Halslinet används under alban och fälls ner så att det bakifrån ser ut som en krage. Numera har många albor istället fastsydda kragar, likt alban här intill. Halslinet symboliserar frälsningens hjälm och den linneduk som bands för Jesu ögon då han förhördes.

Cingulum

Ett bälte eller en gördel i vävt linneband eller tvinat rep som prästen knyter om midjan utanpå alban. Cingulum tolkas som sanningens bälte och det rep som Jesus bands med då han gisslades.

Stola

Brett band, nästan som en halsduk, som läggs över prästens eller diakonens axlar. Präst och biskop bär en stola över nacken, diakonen bär den över ena axeln. Om prästen bär alba korsas stolan och fästs med cingulum, till räcklin finns inget midjeband så då hängs stolan rakt ner. En biskop har alltid stolan hängande rakt ner oavsett om räcklin eller alba bärs under. Stolan symboliserar kristi ok.

Räcklin

Vit fotlång skjorta med vid halslinning och vida ärmar. Räcklinet är ett enklare plagg än alban och används i gudstjänster när man inte firar nattvard.

Mässhake

Ett poncholiknande plagg, ofta i kraftigare tyg, som används utanpå alban och ovanpå stolan vid nattvardsfirande. Om flera präster leder mässan bärs mässhake endast av den präst som celebrerar, det vill säga den präst som ber över vinet och brödet till nattvarden.

Prästskjorta

Frimärksskjortan med vit krage är arbetsklädsel för präster, diakoner och biskopar. Diakoner har gröna, biskopar röda, cerise eller lila och präster övriga färger. Skjortan med den vita kragen signalerar att man är vigd för tjänst i kyrkan. Det ljusa mot det mörka är dessutom en symbol för att prästen och diakonen kommer med hopp

Det betyder de olika Liturgiska färgerna

Kyrkoåret är indelat i perioder som berör olika delar av livet, och relationen till både människor och Gud. Beroende på vilken tid det är på kyrkoåret används olika färger på textilier, blommor och prästens kläder i gudstjänsten. Av prästens kläder följer stolan och mässhaken kyrkoårets färger. Det finns fem liturgiska färger där varje färg har sin egen symbolik.

Rött – blod, kamp

Blodets, kampens och martyrernas färg är röd. Den används vid de helger som påminner om apostlarna. Den röda färgen symboliserar också Den helige Anden.

Violett – bot, ånger

Violett eller lila är botens och ångerns färg. Den symboliserar förberedelse och syns därför under advent i väntan på julen och under fastan i väntan på påsken.

Grönt – växande, mognad

Grönt symboliserar hopp, växande och mognad. Det handlar om att växa andligt och hitta en djupare mening i sin tro. Grönt används under stora delar av trefaldighetstiden.

Vitt – glädje, renhet

Den vita färgen symboliserar glädje och renhet, känslor som lyfts fram under första advent, jul och tiden efter påsk.

Svart – sorg, död

Svart är sorgens färg och används i kyrkan på Långfredagen till minne av Jesu korsfästelse och död.

Tack vare dig!

... kan vi fortsätta kyrkans betydelsefulla arbete

När du är med i Svenska kyrkan möjliggör du ett betydelsefullt arbete både i Sverige och runt om i världen. Största delen av din kyrkoavgift går till arbetet i din lokala församling.

Genom att betala kyrkoavgiften är du bland annat med och stödjer:

- * Telefonkedjor till äldre
- * Stöd och tröst för den som sörjer
- * Matkassar till riskgrupper och andra behövande
- * Att det finns någon att prata med när livet gör ont
- * Samtalsstöd med präst och diakon för den som känner oro
- * Studiestöd till elever som pluggar på distans
- * En av Sveriges största kulturbärare

Tack än en gång, ditt stöd gör skillnad!

Syntolkning: Händer som hålls ihop och formar ett hjärta.

Hoppet om en ny tid efter krisen

Text av Jennie Wall

Kris och katastrof har genom historien drabbat männi-skan på många olika sätt, både på det personliga och det samhälleliga planet.

För bara lite mer än ett sekel sedan satte, precis som nu, en allvarlig lungsjukdom skräck i människor vilket påverkade samhället i stort. Tuberkulos, som var och är en sjukdom som kan leda till döden, drabbade miljontals människor. En rad olika behandlingar testades, men utan resultat. Under 1800-talet började man därför istället isolera smittsamma personer på särskilda sanatorium, långt från samhället, och behandlade dem med vila, näring och frisk luft.

Detta gav upphov till att Söderby sjukhus, som ett av många sanatorium runt om i landet, började byggas. Stockholm stad ägde mycket skogsmark i Salem och därför bestämde man

sig för att området runt Söderby var utmärkt för att sanatorium, år 1910 stod det färdigbyggt. Man hade tänkt på det mesta och både likhus och kapell fanns på sjukhuset.

Till en början begravdes de som avlidit i tuberkulos på Salems nya begravningsplats (idag Säby begravningsplats). Men eftersom församlingen inte hade kapacitet att begrava så många döda på så kort tid bestämdes 1917 att sanatoriet själva måste ordna med en begravningsplats. Bara två år senare var Söderby sjukhus begravningsplats färdig. Denna begravningsplats placerades en liten bit utanför själva sjukhusområdet.

Under 1920-talet hittade sedermera ett franskt forskarlag ett effektivt vaccin mot tuberkulos vilket började användas i liten skala i Sverige under 1927. Men trots det var tuberkulos den vanligaste dödsorsaken under flera år efter det. Först 1945, efter att man genomlevt ännu ett världskrig, kom ett botemedel mot Tuberkulos. Kanske kan en historieberedning som denna få oss att ana att kriser som Covid-19 drabbat mänskligheten genom alla tider. Vi kan till och med se spår av krisen i det som är vår vardag. Söderby sjukhus är ju numera ombyggt till bostäder.

Detta gör inte krisen mindre allvarlig idag, men det ger oss kanske hopp och tro på att det kommer en ny tid efter krisen. Kyrkan har genom alla tider funnits som en naturlig del i krishantering. I den privata krisen som själavårdare och i den samhällsliga som en av de största aktörerna inom det civila samhället. Beroende på typ av kris ser Svenska kyrkans roll och insatser förstås olika ut.

Under Covid-19 pandemin har församlingar runtom i Sverige fattat olika beslut. Så måste det vara eftersom både smittspridning och de lokala förutsättningarna ser olika ut. Gemensamt har vi arbetet efter parollen: "vi ställer inte in, vi ställer om". Vissa har valt att fira gudstjänst digitalt, andra att samlas i mindre grupper. En del verksamheter har fått ändrats till att hållas utomhus eller virtuellt.

Det viktiga är att kyrkans arbete inte upphör bara för att krisen kommer. Det är ju trots allt just i krisen vi behöver hopp och tro mer än någon annan gång.

I Salems församling har vi ställt om men vi vill också visa att vi ställer upp. Under krisen har vi erbjudit färdiga matkassar, stöd med vardagsärenden och samtalsstöd på telefon. Vi har berett plats för ungdomar som behöver studier och hållit telefonkontakt med våra äldre. Allt för att visa att vi vill vara ett stöd i tider av oro. Men även framåt vill församlingen vara ett stöd. När vi hamnar i en krissituation och chocken lagt sig är det inte ovanligt att vi drabbas av ångest och nedstämdhet. Det är viktigt att få sätta ord på de känslor man bär och det som skett. I församlingen finns präster och diakoner som är vana att möta denna typ av känslor. Man behöver inte vara troende för att samtala med en präst eller diakon och det kostar inget.

Även döden är en ofrånkomlig del av den kris vi drabbats av detta år. I och med Covid-19 är det många som inte fått ta ett ordentligt avsked av sina anhöriga då de gått bort. Detta kan göra sorgen extra svår att bära. I församlingen finns sorgegrupper där man kan samtala om sina tankar och känslor kring döden.

Vi som arbetar med sorg och krissituationer vet också att det är viktigt att känslorna ibland får vila från det svåra. Alla har olika sätt att vila från känslorna men det är bra att försöka hitta sammanhang där du mår bra. Det är okej att tillåta sig det också i en kris. Vi hjälper dig gärna att hitta sätt att finna ny kraft i krisen.

Berättelsen om Sankt Botvid

Text av Johan Hansson

Solen hade börjat gå ner och sysslorna för dagen var avslutade, i utkanten av gårdstunet hade några tänt en eld och de vuxna kurade omkring den. Nu fanns det tid att prata och flera tog tillfället i akt att berätta historier.

Det här var den bästa tiden på dagen tyckte Botvid. Stämningen blev mer uppsluppen kring skymningen, lite extra laddad. Han satte sig lite i utkanten för att lyssna.

Det berättades om roddfärder där man mött på havets makter, vågor så höga att de skulle ha kunnat svälja hela Hammarby gård. Flera av dem hade också skymtat okända odjur som härskade i vattnets djup. Andra berättade om kamper för att erövra byar där motståndet varit kompakt. Några av männen kunde visa upp ärr som de hade fått i bataljerna. Botvid lyssnade och såg på dem med skräckblandad förtjusning.

Några i sällskapet berättade om den nya religionen som börjat ta mark. Bara ett par dagsritter söderut fanns det flera ätter som antagit den nya tron. *Asbjörn den skele hade till exempel låtit döpa sig och antagit den nya bekännelsen, men häruppe i trakterna kring Hammarby gård var det ännu inte så många.

Guden Vitekrist, som den nya tron vittnade om, var både stark och mild på samma gång. Han hade besegrat döden men var samtidigt full av barmhärtighet och vände sig emot blodshämnd. Det berättades också om under och tecken som följt i spåren där präster och munkar gått fram och predikat den nya tron.

Botvid lyssnade både länge och fascinerat. Berättelserna den här kvällen gjorde intryck på Botvid och hans var nyfiken, både på att se mer av världen och lära sig mer om den nya tron. Munkarna som kom med den nya tron lär vara mycket skickliga på odling och hushållning. Botvid skulle troligtvis bli den som tog över Hammarby gård en dag. Där hade han en anledning att få besöka deras hemländer tänkte han.

En dag kom så tillfället. Några av storbönderna som drev granngårdarna skulle göra en handelsresa till England där man skulle byta och sälja skinn och hantverk. Botvids far Sven och hans mor Bänkfrida var först tveksamma men efter visst övervägande gav de sitt godkännande.

Resan till havs började i lugnt och vackert väder, men snart vände vädret om och de sista dagarna fick de kämpa mot storm och vågor som var nära att välta handelsbåten. Så småningom skymtade man emellertid land – Englands kust. Bland skären lugnade sig sjögången och även vinden började långsamt ebba ut. Med viss möda kom man så i land. En mindre båt hade gått iland före för att meddela Ortsbefolkningen om handelsbåtens syfte och ungefärliga ankomst, så de blev väl mottagna och fick även hjälp att lasta av båten. Besättningen fick sitt härbärge utspritt hos Ortsbefolkningen. Byns präst tog emot flera av dem och hit kom också Botvid. Han fick ett rum med vacker utsikt över sjön. Prästen var en mycket vänlig man och snart fann Botvid och han varandra. Det blev åtskilliga tillfällen för prästen att prata om den kristna tron. Botvid fick se hur prästen besökte sjuka och ensamma och det gjorde ett starkt intryck på honom. Botvid följde också med prästen vid flera tillfällen när denne undervisade barn om tron och Botvid fick även bevittna hur många bybor kom och frågade prästen om råd. Allt detta gjorde ett imponerande på Botvid.

Men det var ju inte resans primära syfte, det var ju en handelsresa och på dagarna följde Botvid oftast med de bönder som ledde handelsresan i deras ärenden. Affärerna gick över förväntan och de fick också möjlighet att studera hur jordbruket bedrevs här. Visserligen var klimatet mildare än hemma vid Hammarby gård men mycket skulle nog kunna tillämpas även där.

Störst intryck gjorde dock prästen, och Botvid berättade för sina medresenärer om vad han fått se och uppleva. De skojade med honom och sa att de nog inte står på förrän Botvid själv låter döpa dig.

Han skämtade bort det först, men allteftersom vistelsen pågick började han gå till gudstjänsterna i kyrkan. De vackra sångerna och predikningarna berörde honom djupt. En dag frågade prästen om inte Botvid ville gå i kyrkans dopundervisning och låta döpa sig, öva sig på att själv formulera böner till den kristne Guden. Botvid gjorde så. Det började snart hända saker inom honom.

Dopdagen var en stor högtidsdag. Det fanns liksom en klarhet i luften på vägen till kyrkan. Det klippiga kustlandskapet log mot honom, tyckte Botvid. Botvid fick med sig utdrag från de heliga skrifterna; Bibeln och helgonberättelser. Snart var det dock dags för hemfärd, avskedet kändes tungt eftersom prästen blivit som en extra far för honom.

Väl hemma igen var Botvid full av idéer. Kristendomen var precis vad som behövdes i hembygden. Det dröjde inte länge förrän Botvid själv fick börja undervisa i kristen tro och han blev snabbt känd för att också leva som han lärde. Flera underverk skedde under hans missionsgärning.

Snart beslöt sig Botvid för att frige en slavisk man, en man som tidigare tillfångatagits under en räd österut, och låta honom få återvända till sin familj. Botvid följde själv med på resan som började styra sin kos mot Gotland för att sen enligt planerna fortsätta österut. En natt på båtresan gick resenärerna iland på Rågö. Där stannade de, på Botvids inrådan, för vila och aftonbön.

Efter att resenärerna somnat bar det sig inte bättre än att den nyligen frigivne mannen klev upp i mörkret och smög sig fram till Botvid och tog hans stora yxa. Svart i sinnet slog han brutalt ihjäl både Botvid och hans medhjälpare Esbjörn. Botvid så illa att han halshöggs. Vad som rörde sig i den slaviske mannens inre är det ingen som vet, men antagligen förstod han inte att Botvid bara ville honom väl. Förövaren flydde sen med båten och offren Esbjörns och Botvids kroppar låg kvar på ön där de så småningom hittades av Botvids släktingar. Efter den tragiska händelsen hände flera förunderliga saker både före och efter Botvids begravning. Men de historierna kan man läsa mer om på andra ställen.

**Asbjörn den skele är en fiktiv person och finns inte beskriven i någon av krönikorna. Det här är en skönlitterär text, en fri tolkning baserad på berättelser om Botvid.*

Illustration av Love Javell.

Syntolkning: Illustration av mordet på Sankt Botvid. Botvid ligger på en gräsmatta, huvudet ligger en vit ifrån kroppen. Det är blod runt huvudet. I förgrunden syns en blodig yxa.

Det är en tidig tisdagsmorgon i mars ...

... och vinden viner i takpannorna. Vi är alldeles ensamma, Salems kyrka och jag. Tillsammans väntar vi på 25 stycken nyfikna elever. De ska få upptäcka dig, sin kyrka, sitt kulturarv.

Det är de som ska ta hand om dig, när vår tid tillsammans är slut. De ska fylla den här platsen med sin glädje och sorg, med sitt engagemang eller kanske bara få vara i din närhet.

Ibland känns det som om det är fullt här inne, fullt ända upp till taket. Fullt av tankar, glädje och sorg. Av vardagsbekymmer, trötthet, ilska och förvirring. Av kärlek, nyfikenhet och glädje.

Jag tänker på alla människor som funnits här. Små, stora, rika och fattiga. Allt som de har fått se och uppleva här. Alla de tunga tankarna som de fått lämna kvar här på sin resa vidare i livet.

Vid ett av besöken sa ett barn; Om alla människor som varit i den här kyrkan hade lämnat kvar en enda tanke, då skulle kyrkan bli som en luftballong, full av tankar. Så är det kanske, tids nog så kanske kyrkan lyfter.

Men, just nu, en liten stund till, så är det bara vi. Salems kyrka, jag och vinden som blåser i takpannorna.

Eva Björkdahl
FÖRSAMLINGSPEDAGOG

Verksamhetsstarter 2020

Terminsstarterna kan komma att påverkas av folkhälsomyndighetens rekommendationer och regeringens restriktioner. Senaste uppdateringarna finns på vår hemsida och i Säby kyrka. www.svenskakyrkan.se/salem

Adam

En lördag i månaden 09.00.

Terminsstart 12/9, därefter 10/10, 7/11 och 5/12.

En samtalsgrupp för män där vi över en frukost delar med oss av vardag, tankar och känslor.

Barnkören

Onsdagar 16.00–16.45.

Terminsstart 2/9.

För barn mellan 6–8 år.

Mellis serveras från 15.00

Bibelfrukost

Tisdagar 08.00.

Terminsstart 25/8.

En bibelstudie- och samtalsgrupp för morgonpigga i alla åldrar.

Djup i själen

Jämna onsdagar 18.00–19.30.

Terminsstart 7/10.

Föreläsningsserie utifrån frälsarkransen.

Djupmeditation

Udda onsdagar 18.30.

Terminsstart 30/9.

En välbehövad paus för att finna inre ro mitt i veckan. Varje tillfälle börjar med en kort fördjupning om meditation. Därefter sitter vi i avslappnad stil.

Diskantkören

Torsdagar 16.00–17.00.

Terminsstart 3/9.

För barn mellan 9–13 år.

Mellis serveras från 15.00.

Eva

En söndag i månaden 09.00.

Terminsstart 13/9, därefter 11/10, 8/11 och 6/12.

Samtalsgrupp för dig som kvinna. Frukost och samtal om kvinnorna i Bibeln

Fredagsmys

Udda fredagar 18.00–23.00.

Terminsstart 11/9.

Gemenskap, samtal, film, musik, fika med mera. För ungdomar 13–25 år.

Gathering of Geeks

Jämna onsdagar 18.00–21.00.

Terminsstart 2/9.

För dig i högstadiet och gymnasiet som gillar spel, lajv, fantasy och allt däromkring

Gudstjänst med små och stora

Udda torsdagar 09.30.

Terminsstart 27/8.

Gudstjänst för stora och små! Sång, musik, tankar och samtal. Efteråt fikar vi och umgås till 12.00.

kyrkokören

Torsdagar 19.00–21.30.

Terminsstart 27/8.

Blandad kör för vuxna.

Lunchbön

Vardagar 13.00.

Måndagar är det enskild bön.

Terminsstart 26/8.

En lugn stund mitt på dagen med bön, tystnad och ljuständning.

Lunchmässa

Onsdagar 13.00.

Terminsstart 12/8.

Enkel mässa med nattvard

Söndagsskola

Jämna söndagar 11.00.

Terminsstart 23/8.

En stund med bibelberättelser,

pyssel och sång för barn 4–10 år.

Syföreningen

Udda torsdagar 13.30–15.00.
Terminsstart 13/8.
Handarbete, samtal och bön.

Säbykören

Torsdagar 14.30–15.30.
Terminsstart 3/9.
För dig som är dagledig

Torsdagsträffen

Jämna torsdagar 11.00.
Terminsstart 17/9.
Lyssna till intressanta föredrag och
dela värmande soppa i gemenskap

Tro och liv

Tisdagar 13.30–15.00.
Terminsstart 4/8.
Över en enkel fika pratar vi om livet
och den kristna tron i stort och smått

Öppna förskolan

Måndagar och tisdagar 09.00–12.00.
Terminsstart 10/8.
För barn mellan 0 och 5 år och deras vuxna. Samtal, lek, fika och sång

Öppen diakonimottagning

Torsdagar 15.00–17.00.
Fortsätter under sommaren med uppehåll v. 26 och 30.
Träffa en diakon för kortare samtal och rådgivning. Diakonen har tystnadsplikt. Kostnadsfritt.

Minnen från Salems kyrka

Text: Carin Traumer/Brita Nilsson

En kyrka bär många minnen från generationer som samlats. Om väggar kunde tala skulle vi kunna lyssna till berättelser från flera århundraden lyftas fram om Salems kyrka och livet runtomkring. Brita, Lena och Richard delar här med sig av sina minnen från kyrkan. Tror du på spöken? Tror jag på spöken? När jag började i Salems församling fanns en vaktmästare som med sin familj bodde i Klockartäppan. En rejäl norrlänning med fötterna på jorden. En natt blev det ett väldigt åskväder. Han började fundera hur det skulle gå med larmet i kyrkan. Han tog kyrknyckeln, låste upp kyrkporten och gick in i vapenhuset.

Med ficklampan i munnen började han kolla larmet, då hör han springande steg inne i kyrkan. Någon med ladersulade skor springer i mittgången från koret bakåt i kyrkan för att smälla rakt in i den låsta dörren ut till vapenhuset där han stod. Chockad tappar han lampan som slocknar. Den första tanken är att låsa kyrkporten och ta sig hem, men tänk om någon är instängd i kyrkan. Han får igång ficklampan, låser upp dörren och går försiktigt in i kolmörkret. Han lyser överallt med ficklampan. På bänkar, under bänkar, men kyrkan är tom. Vem ville till varje pris lämna kyrkan ...?

I mitt hus finns en obekant dam som besöker min övervåning. Första natten i huset hade jag inte fått dit min säng utan sov i vardagsrummet som vetter mot motorvägen. Mitt i natten vaknar katterna, hunden och jag av steg i rummet ovanför. Jag har tidigare bott i gamla hus och tänkte inte mer på det. Några dagar senare, när jag åker vägen ner mot kyrkan, ser jag plötsligt en äldre dam i fönstret på övervåningen. Hon verkar vara ganska liten med uppsatt hår. Jag frågar vaktmästaren som tidigare bott i huset. "Vi har också sett henne, men jag sa inget för jag ville inte skrämma dig", svarade han.

Några år senare säger min kollega: "jag tror att det var i köksfönstret du hade sett en dam, men när jag åkte ner mot kyrkan såg jag henne i gavelfönstret på övervåningen. Jag blev så förvånad att jag backade tillbaka och hon stod kvar i fönstret."

På övervåningen har jag en amerikansk gungstol. Den har ett fast underrede med fyra fjädrar som man gungar på. Man måste gunga väldigt kraftigt för att fjädrarna ska knarra. En dag nere i köket hörde jag hur fjädrarna börjar knarra. När jag går uppför trappan slutar knarrandet, men i gungstolen ligger min katt Missan. Jag går ner igen. Efter ett tag börjar gungstolen låta igen. Detta hände ganska ofta.

Jag brukade tänka att nu sitter tanten i gungstolen med Missan i knät och gungar, gungar, gungar. Men vem är hon! Jag tror att jag vet. Jag tror att hon bodde i huset när det var nybyggt. Och jag är säker på att hon tyckte om katter.

Brita Nilsson
Organist, fd. anställd i församlingen

Lena Hauptman har en stark relation till Salems kyrka och många minnen från kyrkan och området runt omkring. 1961–1966, när hon var mellan 11 och 16 år bodde hon och hennes familj i lägenheten som ligger ovanpå Kyrkskolan. Det gula huset intill Salems kyrka. På vintrarna åkte hon skridskor på Bornsjön och skidor på gårderna omkring kyrkan.

Lena berättar att hon och hennes familj gick i kyrkan de flesta söndagar och hon minns särskilt när det var julotta i kyrkan.

– Jag minns det som en mysig stund i en annars hektisk tid. När det var julotta tände min mamma levande ljus i alla fönster. Och det var många fönster så det blev väldigt stämningsfullt.

Salems pastorat bildades 1939 med Gunnar Kjellander som första kyrkoherde och han var fortfarande kyrkoherde 1964 när Lena konfirmerades i Salems kyrka tillsammans med cirka 15 andra konfirmander, blandat flickor och pojkar.

– Jag fick mina första högklackade skor till konfirmationen. Förr var det vanligt att flickorna fick sina första högklackade skor och pojkarna fick sina första kostymer inför konfirmationen. Lena beskriver Gunnar Kjellander som en varm person och en mysig präst.

– Gunnar döpte och konfirmerade min mamma, mig och alla mina syskon. Han kändes lite som vår präst.

Kvällen innan konfirmationen plockade Lena och alla konfirmander gullvivor och smyckade fönstersmygarna i Salems kyrka. Vid konfirmationen hade de förhör i kyrkan, inför hela församlingen. På den tiden var det vanligt med förhör vid konfirmationen.

Gunnar ville dock inte att konfirmanderna skulle bli uthängda framför alla kyrkobesökare så de fick instuderingsfrågor att öva på inför gudstjänsten. När de hade konfirmerats blev Lena och de andra konfirmanderna medlemmar i Salems konfirmandring och som bevis fick de en silvernål med emblem.

Idag bor Lena i Haninge men Salem och Bornsjön känns fortfarande som hemma. Salems kyrka är sig lik, både kyrkan och området omkring ser likadant ut som Lena minns det som barn.

Syntolkning: Del av en konfirmationsbild där man ser Lena och några andra flickor sittandes i sina vita klänningar och klackskor

Richard Löfström besökte Salems kyrka för första gången under en skolavslutning i ettan våren 1970. Då visste han inte att han i framtiden skulle komma att besöka Salems kyrka ett flertal gånger av olika anledningar. Arton år efter första besöket vid skolavslutningen var han i Salems kyrka för att gifta sig med sin fru. Därefter har han varit i kyrkan för att döpa sina två döttrar och vid ett av döttrarnas dop var det samma präst som tidigare vigde honom och hans fru.

– Det var roligt att både vigseln och dopet var i samma kyrka och med samma präst. Det var väl egentligen inte viktigt för oss, men det kändes ändå roligt.

En av Richards döttrar har också valt att gifta sig i Salems kyrka så i slutet av förra året var han i kyrkan för att bevittna dotterns vigsel. Men de flesta besöken i Salems kyrka och Kyrkskolan har Richard gjort i egenskap av elektriker. Kyrkskolan genomgick en omfattande renovering 2012-2013 och det var Richard och hans firma Löfström Elinstallationer AB som utförde alla elinstallationer. I samband med renoveringen stod Richard inne i Kyrkskolan på sin bröllopsdag och blickade ut över parkeringen, då mer än tjugo år efter sin vigsel.

– Jag och min fru gifte oss i Salems kyrka den 22 oktober 1988 och innan vigseln stod vi i Kyrkskolan och tittade ut när alla gäster kom. När jag flera år senare jobbade under renoveringen föll det in så att jag var i Kyrkskolan på min bröllopsdag och tittade ut från samma plats.

Men det är inte enda gången som Richard av en tillfällighet har varit i Salems kyrka och Kyrkskolan på sin bröllopsdag. Förra året behövdes kopplingarna och styrningen av kyrkklockorna samt belysningen göras om. Ett mindre jobb som av en tillfällighet inföll under dagarna runt Richards bröllopsdag.

Så vem vet? kanske kommer något oförutsägbart återigen att föra Richard till Salems kyrka och Kyrkskolan just den 22 oktober under kommande år.

Livsstegen vänder sig till dig som har en vilja till inre förändring.

Livsstegen är ett självhjälpsprogram där vi träffas en gång i veckan under 12 veckor. Det är gratis att delta och om man vill kan man gå Livsstegen flera gånger.

I gruppen är vi fem till tio deltagare samt två ledare. Inför varje möte läser vi ett kapitel i Olle Carlssons bok "Livsstegen, 12 steg till inre hälsa". Boken utgår från Anonyma Alkoholisters metoder i 12-stegsprogrammet.

I gruppen pratar vi sedan kring veckans givna tema, som till exempel kan vara "tillit", "ofullkomlighet" eller "medkänsla". Kring varje tema finns tre reflektionsfrågor som alla deltagare svarar på. Men om man inte vill svara kan man säga "pass", så går frågan vidare till nästa person.

Livsstegens kraft bygger på det förtroende som byggs upp i gruppen när det finns en kontinuitet i träffarna och när träffarna följer en given struktur med givna förhållningsregler, inte minst med hjälp av det stöd som gruppen ger.

Så här går mötena till

- * Vi börjar med att stilla oss en stund under tystnad.
- * Vi gör en kort delningsrunda kring hur läget är just nu
- * Vi läser det aktuella steget i programmet, de tre reflektionsfrågorna och förhållningsreglerna.
- * Vi gör delningsrundor kring de tre reflektionsfrågorna.
- * En av deltagarna läser sin livsberättelse
- * Vi läser förhållningsreglerna igen och gör en delningsrunda kring vad livsberättelsen väckt hos oss själva.
- * Vi avslutar med sinnesrobönen

Förhållningsregler

- * Vi avbryter eller kommenterar inte varandra
- * Vi pratar om oss själva och i jag-form
- * Vi ger inte varandra råd
- * Vi fördelar tiden så att alla som vill får komma till tals
- * Allt som sägs i gruppen stannar i gruppen

Vill du gå Livsstegen i höst eller vill du veta mer?

Välkommen på introduktionsmöte i Säby kyrka

Datum: 8 augusti kl. 16.30 Plats: Säby församlingshem, Emanuel Birkes väg 1

Ingen föranmälan krävs.

Har du inte möjlighet att komma på introduktionsmötet är vi med på Salemsdagen den 29/8 i Skönviksparken, där du också kan ställa frågor om Livsstegen och andra verksamheter.

Tio skäl att tillhöra svenska kyrkan

Du är en viktig del av Svenska kyrkan. Ditt medlemskap gör det möjligt för oss att hjälpa människor i nöd, vara en god kraft att räkna med i samhället, föra traditioner vidare in i framtiden och mycket mer. Frid ger dig tio konkreta skäl att tillhöra Svenska kyrkan.

1 I Svenska kyrkan ryms hela livet

Dop, konfirmation, vigsel och begravning. Som ett löfte om Guds närvaro i allt som sker vill Svenska kyrkan vara närvarande i livets alla skiftningar. Inom Svenska kyrkan finns lång erfarenhet av livet och döden, glädjen och sorgen.

2 Gemenskap och delaktighet

Kyrkan är en öppen och inkluderande gemenskap. I Säby församlingshem finns ett öppet café där kravlösa möten kan ske mellan folk i alla åldrar. Hit kommer du som du är och får leva i tro eller tvivel, tillsammans med andra.

3 Samtal och själavård

När livet sviktar och vi behöver prata med någon finns präst och diakon med tystnadsplikt till tjänst.

4 Kyrka och kulturarv för alla

Tillhör du Svenska kyrkan bidrar du till att hålla våra kyrkor i gott skick, så att de bevaras till efterföljande generationer som en del av vår rika historia.

5 Solidaritet för alla

Diakoni är del av kyrkans sociala arbete. Det kan gälla att som medföljare närvara vid samtal med myndigheter eller hjälp med att få mat på bordet. Det kan också handla om samtalsstöd när livet krisar. Svenska kyrkan arbetar utifrån att alla människor är lika mycket värda oavsett kön, ålder, sexuell läggning och trosuppfattning.

6 Barn- och ungdomsverksamhet

Varje dag möter vi barn och ungdomar i våra olika verksamheter. Öppen förskola, söndagsskola, bibeläventyr i skolan, barn- och ungdomskör, konfirmationsgrupper och ungdomsgrupp är några exempel.

7 Musik

I Salems församling finns körer för alla åldrar. Förutom den sång och musik som finns i gudstjänster, ordnas olika musikgudstjänster och konserter i kyrkorna.

8 Levande traditioner

Tillhör du Svenska kyrkan bidrar du till att upprätthålla gemensamma traditioner så som adventsfirande, julgudstjänster och påskfirande. Genom Svenska kyrkan i utlandet kan även utlandssvenskar träffas och fira svenska högtider och gudstjänster.

9 En bättre värld

Act Svenska kyrkans är en del av ACT-alliansen som består av över 150 trosbaserade biståndsorganisationer över hela världen. Genom Act Svenska kyrkan bidrar kyrkan med långsiktigt bistånd och snabba katastrofinsatser på många platser runtom i världen. Salems församling har en internationell grupp som ordnar med olika insamlingar under året och som lyfter de internationella frågorna i olika sammanhang. Vi arbetar också för ett aktivt miljö-engagemang för att möta de klimathot som finns mot vår jord.

10 Stötta god verksamhet.

Även om inte du tar del av kyrkans arbete så kan du med din medlemsavgift hjälpa andra. Vi är tacksamma för din medlemsavgift.

Talong för inträde i Svenska kyrkan

Bli medlem! Fyll i, klipp ut och skicka till: Salems församling, Emanuel Birkes väg 1, 144 30 Rönninge
Namn, Personnummer, Gatuadress, Postadress, Ort och datum, Telefon/E-post, Namnteckning.

Annons för konfirmation

Syntolking: Klädstretch med tre klädnypor som håller i fotografier. Foto 1: Ung tjej tar en selfie med mobilen. Foto 2: Ett gäng med fem ungdomar skrattar. Foto 3: En tjej i profil håller upp händerna och ber.

Inre eller yttre bekräftelse?

Väx inombords, bli konfirmand!

Följ med på äventyr! Konfirmation betyder bekräftelse, du bekräftar ditt dop och vi bekräftar dig! Under konfirmationstiden åker vi på läger, sjunger, leker, diskuterar och funderar kring frågor som vänskap, kärlek och tro. Du får lära känna nya kompisar och kanske också dig själv. Konfirmation är gratis i Salems församling!

Vi ber för

Hänt i Salems församling 20 feb –16 maj 2019

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 12 BARN SOM DÖPTS I VÅR FÖRSAMLING.

Gud, tack för att du genom dopet visat att vi tillhör dig. Låt alla barn som växer upp få uppleva att du finns nära i glädjen, skrattet och leken men också i sorgen, gråten och ensamheten. Ge våra barn en uppgift i livets tjänst och kraft att utföra den. Hjälp våra barn att känna tryggheten hos dig genom livet.

Amen.

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 20 PERSONER SOM GENOM DÖDEN LÄMNAT VÅR FÖRSAMLING.

Gud, tack för livet som du ger oss fyllt av arbete, lek och vila, glädje och sorg. Vi tackar dig för dem som lämnat detta livet, för allt vad de fick ge och ta emot, allt vi fick dela. Var oss nära i sorgen och saknaden. Hjälp oss att känna att det finns ett hopp och en tro på ett liv som aldrig dör. Lär oss att det finns en kärlek som lever vidare.

Amen.

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 3 PAR SOM INGÅTT ÄKTENSKAP.

Gud, tack för kärlek och fördjupad samhörighet människor emellan.

Var med alla nygifta på deras fortsatta vandring tillsammans.

Låt dem få vara ett stöd för varandra. Hjälp dem att växa och mogna i sin kärlek, burna av din välsignelse.

Amen.

VI BER OCKSÅ FÖR VÅRA 117 NYA MEDLEMMAR.

De som är nyinflyttade i vår församling och de som nyligen valt att gå med i Svenska kyrkan.

Vi ber med glädje och tacksamhet över att ni är en del av församlingen. Må Gud hålla var och en av er i sin hand.

Amen.

Kalender

Öppettider Säby kyrka & församlingshem

Tisdag–fredag 10.00–15.00.

Tillbaka till ordinarie öppettider från och med måndag 18/8.

Tisdag–torsdag 09.00–16.00, fredag 09.00–15.00.

Kom gärna in och ta en kopp kaffe i cafeterian. Vi bjuder!

Salems kyrka

Öppet vid kyrkliga handlingar och enligt överenskommelse.

Gudstjänster

HÖGMÄSSA

Söndagar 11.00

Salems kyrka. Kyrkkaffe serveras på kyrkbacken. Från och med den 16/8 firas högmässan i Säby kyrka. Kyrkkaffe efteråt i församlingssalen.

LUNCHMÄSSA

Onsdagar 13.00

Säby kyrka. Enkel veckomässa med nattvard.

KVÄLLSMÄSSA

Torsdagar 18.00

Säby kyrka. Stilla mässa med nattvard.

MIDSOMMARGUDSTJÄNST

Lördag 22 juni 11.00

Vällinge kapell. Lennart Marklund, präst och Tobias Lundmark, organist. Picknick efteråt, medtag egen kaffekorg.

Barn & familj

ÖPPNA FÖRSKOLAN JUVELEN

Måndag 09.00–12.00

Tisdag 09.00–12.00

Terminsstart 10/8. Stängt 8/9 och 5/10.

Ta med din lilla juvel och möt andra barn och föräldrar. Vi sjunger, leker och fikar tillsammans. Ingen anmälan behövs. För barn mellan 0 och 5 år.

facebook.com/SalemJuvelen

GUDSTJÄNST MED SMÅ OCH STORA

Torsdagarna 27/8, 10/9, 23/9, 7/10 och 22/10 09.30.

En levande gudstjänst där barnen får vara delaktiga med sång och rörelser. Efteråt fikar vi tillsammans.

SÖNDAGSSKOLA

Jämna söndagar 11.00–12.00.

En stund under pågående gudstjänst med bibelberättelser och sång för barn 4–10 år. Som förälder deltar du i gudstjänsten eller tar en kopp kaffe i vår cafeteria.

Ungdomar

FREDAGSMYS

Udda fredagar 18.00–23.00

Gemenskap, samtal, film, fika. För ungdomar mellan 13 och 25 år. Terminsstart 11/9.

GATHERING OF GEEKS

Jämna onsdagar 18.00–21.00

För dig i högskolan och gymnasiet som gillar spel, lajv, fantasy och allt där omkring.

Terminsstart 2/9.

Kör

Vill du vara med och sjunga? Kontakta Roy Olofsson om du är under 20 år, Tobias Lundmark om du är äldre.

BARNKÖREN

Onsdagar 16.00–16.45.

För barn 6–8 år. Mellis serveras från 15.00.

DISKANTKÖREN

Torsdagar 16.00–17.00.

För barn 9–13 år. Mellis serveras från 15.00.

UNGDOMSKÖREN

Torsdagar 17.45–19.00.

För unga 14–20 år.

KYRKOKÖREN

Torsdagar 19.00–21.30.

Blandad kör för vuxna.

SÄBYKÖREN

Torsdagar 14.30–15.30.

För dig som är dagledig.

Gemenskap

Här visas ett urval av verksamheter. Se alla verksamhetsstarter på sidorna 30–31.

BIBELFRUKOST

Tisdagar 08.00

Samtal om Bibeln och livet över en enkel frukost. Mellan 30/6 och 11/8 ses vi istället 10.00 för brunch.

TRO OCH LIV

Tisdagar 13.30

Vi fikar och talar om livet och den kristna tron. Terminsstart 4/8.

SYFÖRENINGEN

Udda torsdagar 13.30–15.00

Handarbete, samtal och bön.

Terminsstart 13/8.

TORSDAGSTRÄFFEN

Jämna torsdagar 11.00

Lyssna till intressanta föredrag och dela värmande soppa i gemenskap.

Terminsstart 17/9.

Kultur

SOMMARKYRKAN

Torsdag 2 juli 11.00–16.00

Torsdag 9 juli 11.00–16.00

Torsdag 16 juli 11.00–16.00

Torsdag 23 juli 11.00–16.00

Torsdag 30 juli 11.00–16.00

Salems kyrka. Kyrkan står öppen för besök. Skriftlig information om kyrkan finns tillgänglig.

Konstutställning i Kyrkskolan med utvalda tavlor på Salems kyrka. Utanför finns fika för självservering. Andakt 13.00. Kyrkogårdsvandringar hålls ett flertal gånger under dagen.

BOTVIDSVANDRINGEN

Söndag 26 juli 17.00

Samling vid Salems kyrka. Vi vandrar till S:t Botvids källa och får se ett skådespel om Botvidslegenden. Efteråt fikar i Nedre Söderby. I samarbete med Salems hembygdsförening.

VÄLLINGEDAGEN

Söndag 9 augusti 11.00–15.00

En dag för hela familjen ute i vackra Vällinge! 11.00 Gudstjänst i Vällinge kapell. Picknick efteråt, ta med egen kaffekorg. I samarbete med Salems hembygdsförening.

SÖNDAG MED FRÄLSARKRANSEN

Söndag 6 september

11.00 Mässa kring frälsarkransen i Säby kyrka. Därefter förstärkt

kyrkkaffe. 13.00 Frälsarkrans-vandring – Möt de olika pärlorna i en vandring på cirka 2,5 km runt Salems centrum med start vid Säby kyrka.

KLÄDBYTARDAG

Lördag den 21/11 11.00–14.00

Säby kyrka. Lämna in kläder du inte längre har användning av och ta med dig lika många hem eller köp för en symbolisk slant. Vi bjuder på fika. Välkommen!

Kyrkliga handlingar

DOP & VIGSEL

Lördagar 10.30, 12.00, 14.00, 15.00 och 17.00

Välkommen att ringa församlingsexpeditionen för att boka dop eller vigsel.

BEGRAVNING

Onsdagar 10.30, fredagar 10.00 och 12.30.

Välkommen att ringa församlingsexpeditionen för att boka begravning.

Stöd & hjälp

SAMTAL

Behöver du någon att prata med? Hos oss har du alltid möjlighet att boka in ett enskilt samtal med någon av prästerna. Kontakta prästerna direkt.

ÖPPEN DIAKONIMOTTAGNING

Torsdagar 15.00–17.00

Säby församlingshem. Nummerlappssystem, vänta i cafeterian. Vill du boka en annan tid, kontakta Rauni Strömbäck eller Ellinor Bager.

JOURHAVANDE PRÄST

Alla dagar 21.00–06.00

Jourhavande präst kan du tala med om du är ledsen, rädd, orolig eller känner dig ensam. Ring 112 och fråga efter Jourhavande präst. Den som svarar är präst inom Svenska kyrkan och har alltid tystnadsplikt. Jourhavande präst kan även kontaktas via digitalt brev eller chatt. Mer info finner du på www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprest

Kontakt

ADRESS

Salems församling
Emanuel Birkes väg 1
144 30 Rönninge

TELEFON

Växel och bokning: 070-618 39 19
Måndag–fredag 09.00–12.00

E-POST

salems.forsamling@svenskakyrkan.se

PÅ WEBBEN

www.svenskakyrkan.se/salem
facebook.com/salemsforsamling
instagram.com/salems.forsamling

KYRKOHERDE

Jennie Wall
070-491 04 51

PRÄSTER

Johan Hansson

070-815 61 88

Lennart Marklund

070-618 39 81

Maria Jacobs

070-618 39 61

Thomas Loréhn (pastorsadjunkt)

070-618 39 19 (exp.)

DIAKON

Rauni Strömbäck

070-618 39 16

Ellinor Bager

070-618 31 52

MUSIKER

Roy Olofsson

072-967 14 20

Tobias Lundmark

070-441 12 34

BARNVERKSAMHET

Diana Westerberg

070-618 39 19 (exp.)

FÖRSAMLINGSPEDAGOGER

Eva Björkdahl

070-618 38 58

Alexis Sandrén

070-618 31 65

EKONOMI

Jenny Lund

070-618 39 15

CHEF KANSLI/VAKTMÄSTERI

Kent Berger

072-967 13 00

VAKTMÄSTERI

Andreas Bisse

070-618 39 35

Nuran Khouri

072-967 13 03

Baksida

"De största skatterna är de som är dolda för ögat och bara kan upptäckas med hjärtat."

– Judy Garland, skådespelare och sångerska